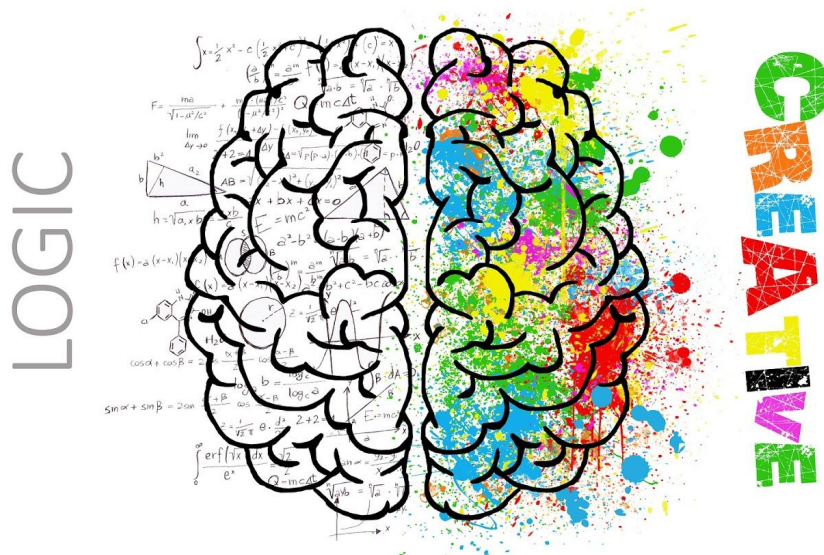

Inhoudsopgave en voorwoord

Welkom@detaalclub

Taaldenkers
in een
beeldcultuur

De typerende ontwikkeling bij een non-verbale leerstoornis, NLD

Annemaike Serlier-van den Bergh & Stella Braam

Hebt u altijd al willen weten waarom u overal verdwaalt? En waarom u de nieuwe magnetron alleen met een geschreven handleiding kunt begrijpen? Of waarom uw kind niets van rekenen snapt maar wel honderduit praat? Waarom het snelle praters zijn en langzame doeners? Lees dan 'Welkom bij De Taalclub'.

Over taaldenkers in een beeldcultuur.

Dit toegankelijke boek is geschreven voor mensen die willen begrijpen waarom sommige kinderen van jongs af aan al zo goed kunnen praten maar het doen uitstellen. Het is geschreven voor ouders maar zeker ook voor hulpverleners die ouders bijstaan.

Eigenlijk is het geschreven voor de talenknobbels die een rekendeuk hebben. Ten onrechte kunnen jullie denken dat anderen het beter kunnen of het beter hebben.

Taal is jullie kracht maar let op, het is ook jullie valkuil.

Niet alles is met taal op te lossen.

Maar wel veel.

De auteurs beschrijven de ontwikkeling van een talig leven. Door hun uitleg wordt duidelijk wie ze zijn en wat ze kunnen. Door de vele praktijkvoorbeelden is dit een uniek document geworden.

www.detaalclub.nl

www.nld-onderzoek.nl

Inhoud

Inleiding	11
1 Olivier met de snelle babbel	16
Wat is er aan de hand?	16
De taal gaat niet uit	18
Het letterlijk nemen	19
2 Olivier leert fietsen	22
'Mijn handen doen niet wat mijn hoofd wil'	22
Rommelig kijken	24
Te snel een handvoorkeur	24
Zien en doen is teveel	25
3 Olivier wil niet op avontuur	27
Angst voor het onbekende	28
Het wordt hem uit handen genomen	29
4 'Mag de radio uit?'	31
Overgevoelig voor geluid	31
Let's dance!	32
5 Meer hoofd dan lijf	34
'Hij vindt voelen niet fijn'	34
Een rijke fantasie	35
Te veel visuele informatie	36
Hoe maak ik vrienden?	36
6 NLD is een leerstoornis - een stukje uitleg	38
Een vaste leerroute	38
Disbalans horen en vertellen versus zien en doen	39

Om te onthouden; NLD is ...	42
Wie heeft NLD?	45
Boekenwurmen	46
NLD kent allerlei gradaties	47
"Ik ben lid van de Taalclub"	47
7 De zoektocht van Mieke Boterkamp	50
Zie je dat dan niet!	51
Waarom? en "Ja, maar..."	51
Eenzaam en op je hoede	52
De omweg was lang	53
8 Eva, de kleuter met NLD: 'Niet knippen, pjakken, pjikken'	56
De propjesvlinder	56
Clownesk gedrag	58
Sinterklaas hoeft geen puzzel te bezorgen	59
Pas later samen spelen	59
Nee juf, dat hebt u gisteren niet zo gezegd!	60
9 Wat zien we in de hersenen bij NLD?	63
Bij NLD "graag dezelfde bekende route"	63
De lampen gaan allemaal aan	64
Bonjour! de klank - teken koppeling	64
De rechter- en linkerhelft werken niet goed samen	65
Informatie moet eerst door "het taalkanaal".	66
Sterker en uitgebreider netwerk voor taal	67
Het jonge brein is te trainen	68
10 Eva op de basisschool; hoogbegaafd?	71
Het raadsel Eva	71
Heel verontwaardigd kijken	72
Hanenpoten handschrift	74

De snelle talige denker en trage doener	74
Heb je het gehoord? Goed ... begin maar	75
Eva in groep 8	76
De spannende CITO-toets	76
Welke middelbare school keuze?	77
Er is een groot verschil tussen wat ze zeggen	78
11 Eva's moeder: 'Ik voel me soms net een onderwijsbegeleider'	79
12 Gevolgen voor het leren - de talenknobbel en de rekendeuk	84
13 Han loopt vast op de middelbare school	95
14 Gevolgen voor de sociaal- emotionele ontwikkeling - veel alleen	104
15 Het wordt Sanne allemaal teveel: de student met NLD	116
16. Clash tussen de Beeld- en Taaldenkers	124
17 Overeenkomsten en verschillen tussen NLD en autisme	132
18 Een leven lang NLD - de coming out van Stella Braam	148
19 Het vaststellen van NLD	155
Definitie NLD	155
Volgorde voor het vaststellen van NLD	158
Subtypering bij de non-verbale leerstoornis	161
20 Basisaanpak	164
Algemeen	164
Onderwijs	165
Sociaal-emotionele ontwikkeling	169
21 Casuïstiek: NLD in ontwikkeling	174
Groep 1/2 Klein Meisje	174
Groep 3/4 Wanneer gaan we nou spelen?	175
Groep 5/6 Aanwezig	177
Groep 7/8 Doof	178
Brugklas (12 tot 13 jaar) "Eerst Luisteren"	179

Tweede klas (13 tot 14 jaar) Boekenworm	182
Derde klas (14 tot 15 jaar) Stuitbal	183
Vierde klas (15 tot 16 jaar) Chaotisch	184
Wat ik later worden wil ...	185
Via MBO en nog een keer zesde klas	186
Bijlagen	188
Bijlage 1 Vaardigheden en tekorten in de loop van de ontwikkeling	188
Bijlage 2. NLD criteria ten behoeve diagnostiek	189
Bijlage 3. Mijn NLD kenmerken; zelfbeschrijving	190
Bijlage 4 NLD basis aanpak	191
Bijlage 5 NLD-docenten wijzer	192
Bijlage 6 NLD verklaring volgens DSM-5	193
Bijlage 7 Zorgpas: Ik ben lid van de Taalclub	193
Bijlage 8 Verschillen NLD versus VLD	194
Bijlage 9 Verschillen NLD - Dyslexie - Dyscalculie	195
Bijlage 10 Verschillen en overeenkomsten NLD en Autisme	196
Bijlage 11 Verschillen en overeenkomsten NLD en EF	196
Bijlage 12 Non-verbale leerstoornis (NLD) wijzer	197
Bijlage 13. Ik heb NLD	198
Nawoord	199
Verantwoording	199
literatuur	199
Over de auteurs	200

Inleiding

Welkom bij De Taalclub! De wereld van 'talige' mensen. De succesvolle journalisten, schrijvers, presentators en cabaretiers, het gezelschap van vlotte schrijvers en praters die met taal lijken te goochelen.

Hun startknop is taal. Hun stopknop is zien en doen. Misschien hebt u ook zo'n kind dat honderduit praat en sterk is in taal. Een echte talenknobbel die in de war raakt wanneer hij of zij iets moet nadoen wat u hem voordoet. Een kind dat wel over een puzzel wil praten maar 'm niet wil leggen. Dat in groep 1 al tegen de juf zei: 'Ik wil niet knippen, niet pjakken en niet pjikken.' Iemand die het liefst in een hoekje met een boekje zit. Herkent u dit? Dan heten wij u welkom bij De Taalclub.

Succesvolle schrijvers, zeker. Maar niet alle leden van De Taalclub schoppen het zo ver. Helaas is er ook veel dat deze taaldenkers niet kunnen. In elke klas zit minstens één kind dat talig zo sterk is. Uit het promotie-onderzoek van Dr Serlier-van den Bergh bleek dat zeker 5 procent van de basisschoolleerlingen in Nederland eenzijdig talig is. Zij hebben een leerstoornis die 'Nonverbal Learning Disability' wordt genoemd, afgekort 'NLD'. Deze kinderen (evenveel jongens als meisjes) leren hoofdzakelijk door te horen en te praten maar minder goed door naar iets te kijken en het tegelijkertijd te moeten nadoen. Leren fietsen en/of zwemmen bijvoorbeeld kan lastig voor ze zijn, het aanleren duurt lang. Of ballet. De pasjes die de docent voordoet krijgen ze niet onder de knie.

Praters zijn het, geen doeners. Onhandig in velerlei opzicht. Ook op school krijgen zij problemen, vooral met rekenen. Ze begrijpen echte niet wat ze aan het doen zijn terwijl ze lezen als de beste. Je mag blij zijn als ze hun nieuwe klaslokaal op tijd kunnen vinden. Zelfs op school kunnen ze verdwalen. Hun oriëntatievermogen is gebrekkig. Waar ze geweest zijn onthouden ze echt niet in één keer.

Zij kijken de kat uit de boom, want elke nieuwe situatie maakt ze onzeker. En vrienden maken? Ze willen niets liever, maar hoe doe je dat? Contact maken met leeftijdsgenootjes lukt niet goed en het gebeurt dat zij al jong ontgoocheld raken. "Hoe doe je dat?"

Vanwege de beeldcultuur worstelen steeds meer taaldenkers met het leven. Het onderwijs en de leefwereld worden steeds visueler. Leden van de Taalclub bezwijken in de visuele "je-snapt-het-beeld-wel" kijkcultuur. 'Ik kijk maar half naar de film, ik luister eigenlijk naar wat ze zeggen.'

De leerstoornis NLD die in verschillende gradaties kan voorkomen, is in Nederland nog onvoldoende bekend. NLD is op leergebied het tegenovergestelde van dyslexie, de taalstoornis die mensen vaak wel kennen. Kinderen met dyslexie zijn visueel sterk, maar ondervinden problemen met de taal. Met de juiste begeleiding vinden zij hun weg en dat geldt óók voor kinderen met NLD. Daarom biedt dit boek hoop: met de juiste aanpak kunnen de talenknobbels het optimale uit zichzelf halen.

Welkom@detaalclub is ontstaan dankzij samenwerking tussen dr. Annemaaike Serlier-Van den Bergh en Stella Braam. Serlier-Van den Bergh is klinisch neuropsycholoog en in Nederland de expert op dit terrein. Zij heeft vele kinderen gezien en onderzocht. In haar praktijk komt zij dagelijks in contact met hen en hun ouders. 'Ik weet hoe nodig deze informatie is,' zegt Serlier-Van den Bergh. Haar uitspraak over de basisaanpak voor personen met NLD 'eerst het praatje en dan pas het plaatje' is intussen een begrip geworden in onderwijsland. Braam op haar beurt is onderzoeksjournaliste en heeft zelf NLD. Zij ondervindt deze 'beperking' nog dagelijks aan den lijve. 'Ik ben goed in taal maar daarmee heb je ook alles gezegd.'

Dit boek is niet bedoeld om het zoveelste label of etiket aan te brengen. "Het gaat niet om de diagnose maar om de aanpak en het kweken van begrip" geeft Dr. Serlier-Van den Bergh aan. Wij hebben een helder doel: deze leerstoornis voor een breed publiek toegankelijk maken zodat de kinderen, jongeren en volwassenen met NLD - de taaldenkers in een

beeldcultuur - worden herkend en bijgestaan. Het doel is het verder kunnen ontplooiën en inzetten van hun talent.

Wat staat u te wachten? Aan de hand van ervaringen van ouders met hun kinderen met NLD gidsen wij u door het land der Taaldenkers. We beginnen met de moeder van Olivier. Over hoe anders hij was als baby, peuter en kleuter. Gevolgd door de vader van Eva, het meisje op de basisschool dat óók lid is van de Taalclub. De moeder van Han op haar beurt verschaft een beeld van taaldenkers op de middelbare school. En dan Sanne, hoe het haar als studente met NLD verging. Mede-auteur Stella Braam vertelt waar zij tegenaan loopt als volwassene met NLD. Dr. Annemaaike Serlier-Van den Bergh legt uit wat NLD is en wat nodig is om deze kinderen en jongvolwassenen te begeleiden. Tussen de teksten door wordt deel voor deel ‘het conflict’ beschreven tussen een vrouw begin 30 die NLD heeft en haar partner, midden 30, die dyslexie heeft. Een boeiend verslag van onbegrip van mensen die uit twee werelden lijken te komen. Het verbale begrip tegenover het non-verbale onbegrip. Het zal je niet verbazen dat er meer uitleg nodig is tussen iemand die een talig denkkader heeft tegenover iemand die beeldtaal hanteert. Die kloof van communiceren is groot en kan kleiner worden als er wederzijds begrip ontstaat door ander met elkaar te communiceren. Soms zijn “harde” gegevens nodig en zijn er “blokjes van wetenschappelijk onderzoek” en wordt de leestekst afgewisseld met “casuïstiek uit de KNP-praktijk”. Uiteraard verschaffen we handige tips die u direct in de praktijk kunt toepassen.

Welkom bij De Taalclub!

Maart 2017, Eindhoven - Amsterdam

Dr. Annemaaike Serlier-van den Bergh & Stella Braam